

Sobieski, Marian

Badania folkloru regionu płockiego w r. 1958

Notatki Płockie 3/8, 11

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nościową Polski, tym bardziej interesujące, że badania tego typu nie były dotychczas nigdy przeprowadzane i że porównanie ich rezultatów z wynikami analizy materiałów wojskowego zdjęcia antropologicznego (wykonanej dla powiatów Płock, Płońsk, Gostynin i Lipno) winno pozwolić na prześledzenie kierunku selekcji biologicznej zachodzącej u ludności męskiej między wiekiem poborowym a dojrzałym.

Uzupełnienie zdjęcia antropologicznego tego

regionu analogicznymi badaniami w powiatach Mława, Ciechanów i Pułtusk (cz. zachodnia) wydaje się wielce pożądane dla uzyskania pełnego wyniku co najmniej w tym stopniu, w jakim objęcie badaniami powiatu rypińskiego i lipnowskiego jest niezbędne. Rezultaty zaś analiz wojskowego zdjęcia antropologicznego zdają się wskazywać, że włączenie w zakres badań Ziemi Michałowskiej (pow. Lubawa i Brodnica) oraz przyległego odcinka Prus (powiat Działdowo) dałoby całkowite wyjaśnienie stosunków ludnościowych badanego obszaru.

MARIAN SOBIESKI

BADANIA FOLKLORU REGIONU PŁOCKIEGO W R. 1958

W dniach od 26 czerwca do 15 lipca 1957 r. przeprowadzono na Ziemi Płockiej badania i nagrania folkloru muzycznego. W pracach tych brało udział 8 studentów z Zakładu Muzykologii (Uniw. Warsz. pod kierownictwem doc. Mariana Sobieskiego. Tym razem obóz prowadzony był jako obóz wędrowny, posuwający się z miejsca na miejsce.

Przebadano 40 miejscowości głównie z pow. Płockiego oraz z pow. Płońskiego, Sierpeckiego i Gostynińskiego. Nagrań melodii na taśmę magnetofonową dokonano w 23 miejscowościach, w pozostałych 17-tu zebrano materiał informacyjny dotyczący obrzędów (wesele, dożynki, gaik, Herody, puste noce).

Ilość osób nagranych — 50

Ilość informatorów nie nagranych — 17

Nagrano taśm — 46 w tym:

melodii wokalnych — 568

melodii instrument — 42

przemowy i oracje weselne — 6

gadki — 4

bajki — 1

dialogi — 2

Były to pierwsze na Ziemi Płockiej badania folkloru muzycznego, przy których zastosowano nagrania magnetofonowe. Nagrany materiał muzyczny odnosi się do obrzędów wyżej wspomnianych, zaś nagrania instrumentalne obejmują melodie taneczne jak: kujawiaki, owczarki, oberki, polki, marsze do ślubu.

Nagrany materiał muzyczny nawiązuje najsilniej do Kujaw, następnie do folkloru łowickiego. Wpływy Kurpiowskie są nieznaczne i mają przyczynę w fakcie, że w Płońskim wystawiono w okresie międzywojennym „Wesele Kurpiowskie” ks. Skierkowskiego i dzięki temu materiał ten przeszedł poprzez cdtwórców tego „Wesela” zrzeszonych w różnych stowarzyszeniach śpiewających do repertuaru Ziemi Płockiej.

Jeżeli chodzi o żywotność folkloru w regionie Ziemi Płockiej — należy stwierdzić, że obrzędowość w tym regionie prawie że zamarła. Zachowały się jedynie „Herody” oraz praktyka

śpiewana przy zmarłych „Puste noce”. Materiał, który zdołano nagrać pochodzi od ludzi w wieku od lat ca 55 do 80 i wydobywany jest z bardzo głęboko położonych pokładów pamięci. Wykonawcy zgodnie stwierdzają, że od czasu pierwszej wojny światowej tj. od około 40-tu lat obrzędowość na Ziemi Płockiej ulega procesowi zanikania. W związku z tym materiały zebrane — w formie wypowiedzi wielu informatorów — stanowią materiał fragmentaryczny z którego zrekonstruować należy całość. Tym bardziej zatem cenny staje się materiał dokumentacyjny uzyskany w terenie. Należy oczywiście uznać dokonane badanie za wypad terenowy dający pierwszy materiał informacyjny, który powinien być w następnych badaniach uzupełniony. Dlatego też zamiarem organizatora tych badań jest rozszerzenie ich zasięgu geograficznego na lewą stronę Wisły w ramach międzyuczelnianego obozu studentów muzykologii w r. 1958.

Materiał dotychczas nagrany podlega już pracy dokumentacyjnej. Dokonywuje się transkrypcji muzycznych i gwarowych. Udział w tej pracy biorą studenci muzykologii, którzy byli uczestnikami obozu w ramach zajęć seminaryjnych.

Przewiduje się wydanie zbioru pieśni płockich i w przyszłości publikację materiałową.

Podjęte poszukiwania, na tle prac antropologicznych i w powiązaniu z wynikami badań językoznawczych, będą ponadto, stanowiły niewątpliwie poważne przesłanki do pełniejszego, nowego spojrzenia na historię regionu.

Za mój miły obowiązek uważam podkreślenie faktu, że nasze badania regionu płockiego zainicjowane zostały przez Komisję Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka. Jej również zawdzięczaliśmy wydatną pomoc organizacyjną i techniczną, która ułatwiła nam i umożliwiła prowadzenie badań terenowych.

W chwili obecnej prowadzone są czynności organizacyjne do drugiej serii badań folklorystycznych regionu płockiego, których wyniki zostaną opublikowane w Notatkach Płockich.